

Onderwerp	Aanbesteding restauratie Doeversche Sluis
Portefeuillehouder	De heer C.A.M. van Bokhoven

Aanleiding / voorgeschiedenis

Met dit voorstel wordt het startsein gegeven voor de restauratie van de 'Doeversche Sluis', ook wel bekend als de 'Bovenlandsche Sluis', aan de Elshoutse Zeedijk.

Feitelijke informatie

Doeversche Sluis als restauratieproject

Aan de Elshoutse Zeedijk en in de directe omgeving ligt een belangrijk ensemble van rijksmonumenten. Op 2 februari 2010 stemde u in met de Visie op de Elshoutse Zeedijk en in het vervolg daarvan zette u op 27 september 2011 de bakens uit voor een verdere uitwerking van deze visie. Een van de doelen was om de sluisen in het noordelijke deeltraject van de Elshoutse Zeedijk fasegewijs te herstellen.

Hierna is opdracht gegeven om de inspanningen en de daarmee gepaard gaande kosten voor de restauratie van het derde en laatste grotere bouwkundige rijksmonument in de Elshoutse Zeedijk, de Doeversche Sluis (in het register van rijksmonumenten beschreven als Bovenlandsche Sluis), in beeld te brengen en de voorbereidingen voor deze restauratie te starten. Deze sluis dateert uit het midden van de 19^e eeuw.

Op 1 september 2020 is een subsidieaanvraag met projectplan ingediend voor de restauratie van de Doeversche Sluis op grond van de provinciale subsidieregeling Cultureel Erfgoed Noord-Brabant, § 1 Restauratie van rijksmonumenten. Op deze aanvraag hebben gedeputeerde staten van Noord-Brabant een toezegging gedaan onder de voorwaarde dat de sluis uiterlijk 14 mei 2022 gerestaureerd zal zijn.

Restauratie in het jaar 2021 heeft ook een belangrijke symbolische waarde. De restauratie van de sluis aan de historische Elshoutse Zeedijk valt namelijk samen met het herdenkingsjaar 1421: dit is het jaar van de Elisabethsvloed van 18 op 19 november 1421. Uiteindelijk heeft deze vloed gevolgen gehad voor de vorming van het landschap van de Biesbosch en reikten de gevolgen tot de Elshoutse Zeedijk. De Elshoutse Zeedijk was een element in *de strijd tegen het water*.

Ook valt de afronding van de restauratie samen met de herdenking van het rampjaar 1672: een imposant Frans leger van 120.000 man onder leiding van koning Lodewijk XIV met markies van Turenne, met prins van Condé en maarschalk De Luxembourg trok op naar de Republiek. In onze regio werden de inundaties gesteld en *was het water een bondgenoot in de strijd*. Beide historische elementen krijgen aan de Elshoutse Zeedijk betekenis.

Wijze van restauratie

Het restauratieplan is tot stand gekomen in samenwerking met verschillende commissies, waarbij ook een historicus betrokken was.

Per onderdeel van het sluiswerk wordt aangegeven hoe de restauratie van het rijksmonument zal worden vormgegeven:

- de restauratie omvat herstel van de volledige sluis inclusief het terugbrengen van niet-functionele sluisdeuren van een duurzame houtsoort; de toepassing van deuren geeft meer verbeelding aan de werking van de sluis;
- voor de restauratie van het sluiswerk zelf geldt, dat de te gebruiken bakstenen en specie compatibel zullen zijn met het bestaande metselwerk en dat de stenen worden verankerd in het te handhaven inwendige muurwerk;

- de nog aanwezige ankers en stabilisatiestangen/stempels komen na de tijdelijke verwijdering weer op dezelfde plaats terug;
- de brug ter hoogte van de sluis wordt vervangen, bij voorkeur door een houten brug en prefab beton als tweede keus. Het bestaande oorspronkelijke hekwerk ter hoogte van de brug wordt hersteld en opgehoogd tot wettelijke maatvoering;
- om de belevingswaarde van een bezoek aan de Elshoutse Zeedijk met de sluizen te verhogen, wordt de mogelijkheid van een trap en steiger ter plaatse van de Doeversche Sluis verkend. Daarnaast zal er ter hoogte van de sluis, net zoals bij de dubbele sluis (enkele honderden meters verder op de Elshoutse Zeedijk), klinkerverharding in de vorm van natuursteen (kasseien) op de dijk worden aangebracht.

Bestek

Een van de laatste fasen in de voorbereiding van de restauratie was de uitwerking van het bestek en bijbehorende tekeningen, waarvoor in de zomer van 2020 opdracht is verstrekt. Daarnaast bleek uit de rapportage flora en fauna (2019), dat er in de omgeving van de Doeversche Sluis vraatsporen van een bever zijn waargenomen. Nadere veldonderzoeken hebben uitgewezen dat de bever niet actief (in de vorm van een burcht) is in het werkgebied. De sporen die zijn aangetroffen vormen geen aanleiding om verdere acties te ondernemen. Er is echter op advies van de ecooloog wel een werkprotocol opgenomen in het bestek. Dit werkprotocol omvat het terugdringen van hinder tijdens de restauratiewerkzaamheden.

De rapportages en onderzoeken die in het voorbereidingstraject zijn opgesteld en uitgevoerd, waren de bouwstenen voor het opstellen van een definitief bestek dat nu kan worden ingezet voor de aanbesteding. Voor de aanbesteding komen vier verschillende gecertificeerde partijen in aanmerking.

Afweging

Er wordt voorgesteld om het aanbestedingstraject te starten. Na de aanbesteding zal een voorstel voor het beschikbaar stellen van een krediet voor de restauratiekosten aan u worden voorgelegd.

Inzet van middelen

Voor het gemeentelijk aandeel in de kosten is dekking beschikbaar in de begroting.

Subsidies

Op 27 november 2020 is het bericht ontvangen van de provincie, dat we als gemeente op basis van de ingediende aanvraag een subsidie krijgen. Hiermee was nog geen rekening gehouden.

Een maand eerder, op 27 oktober 2020, werd het plan voor de restauratie ook gepresenteerd aan de leden van het uitvoeringsgerichte Platform De Langstraat. Daarbij is vanuit de gemeente een verzoek ingediend voor adoptie van o.a. het brugdeel ter hoogte van de Elshoutse Zeedijk en de trap en steiger. Ook dit verzoek is positief ontvangen. Later zal worden bepaald in welke vorm dit kan worden uitgevoerd.

Risico's

Voor de restauratie van de Doeversche Sluis wordt uitgegaan van een in goede staat verkerende fundering. Er zijn in de constructie geen over de gehele sluis voorkomende scheuren aangetroffen, die een graadmeter zouden zijn voor een slechte fundering. Toch blijft hierover onzekerheid bestaan zolang het water ter hoogte van het te restaureren rijksmonument niet is weggepompt en de bodem nog niet zichtbaar is. Wanneer de fundering niet in goede staat blijkt te zijn, heeft dit mogelijk gevolgen voor de realisatietermijn.

Procedure / vervolgstappen

Na het nemen van dit besluit worden de volgende stappen doorlopen:

- de Rijksdienst voor Cultureel Erfgoed wordt betrokken bij de restauratie (subsidie-eis);
- stichting Monumentenwacht Brabant wordt in het proces betrokken (subsidie-eis);
- de benodigde onderzoeken worden verder uitgevoerd;
- de werkzaamheden worden aanbesteed op basis van het aanbestedingsbeleid. Aangezien de sluis een monument betreft worden aannemers uitgenodigd van de lijst 'Erkende restaurateurs';
- na aanbesteding zal een voorstel over het uiteindelijke krediet voor de uitvoering aan u worden voorgelegd;
- in de periode tot en met 14 mei 2022 worden de werkzaamheden uitgevoerd;
- bij aanwezigheid van kwetsbare fauna, in ieder geval de bever, zullen tijdens het werk extra beschermingsmaatregelen worden getroffen (werkprotocol), bijvoorbeeld een 'kluunroute';
- de mogelijkheden zullen worden verkend om aansluiting te zoeken bij themajaar-herdenkingen op een lokale schaal, bijvoorbeeld als input van de Dromen. Doen. Heusdendag of regionale schaal, het regionale programma 600 jaar Elisabethvloed of regionaal via Zuiderwaterlinie Rampjaar 1672.

Voorgenomen besluit

Het voorstel is om bijgaand besluit vast te stellen.

BESLUIT

Het college van Heusden heeft in de vergadering van 23 februari 2021

besloten:

de aanbesteding te starten voor de restauratie van de Doeversche Sluis.

namens het college van Heusden,
de secretaris,

mr. H.J.M. Timmermans